

سازمان جهاد کشاورزی استان مرکزی

سیمای باغبانی استان در سال ۱۴۰۱

مقدمه :

استان مرکزی تقریباً در مرکز ایران بین ۳۳ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۴۸ درجه و ۵۷ دقیقه تا ۵۱ درجه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. استان مرکزی از شمال به استانهای تهران و فزوین ، از مغرب به استان همدان ، از جنوب به استانهای اصفهان و لرستان و از شرق به استانهای قم و اصفهان محدود است.

مرکز این استان شهر اراک و شهرستانهای تابعه آن ساوه ، خمین ، خنداب ، محلات ، شازند ، تفرش ، دلپجان ، آشتیان ، زرنديه، کميچان و فراهان است که در مساحتی برابر با ۲۹۵۳۰ کیلومتر مربع گسترده است.

کلیات:

سطح زیرکشت باغات استان مرکزی ۶۳۷۸ هکتار می باشد که از این سطح ۵۰۰۰ هکتار باغات غیر بارور و ۷۱۳۷۸ هکتار باغات بارور و ۱۱۲۰ هکتار گل و گیاهان زینتی تشکیل می دهد (سطح باغات دیم ۱۳۹۰ هکتار) همچنین کل تولید محصولات باغی استان ۶۰۱۰۰۰ تن بوده است.

مهمترین محصولات باغی استان شامل انگور ، پسته ، انار ، بادام ، گردو ، سیب و هلو است.

محصولات باغی استان که جنبه صادراتی به خارج از کشور را دارند شامل : انار - پسته و کشمش و گل و گیاهان زینتی می باشد .

جایگاه بعضی از محصولات باغی استان در سطح کشور به شرح ذیل است

انار ۱۰۸۰۰ هکتار با تولید ۱۷۱۰۰۰ تن از نظر سطح زیرکشت مقام دوم کشور

گل و گیاهان زینتی ۱۱۲۰ هکتار و تولید ۲۷۴ میلیون گل شاخه بریده مقام دوم کشور

پسته ۱۴۳۰۰ هکتار با تولید ۱۶۴۰۰ تن از نظر سطح زیر کشت مقام ششم کشور

انگور ۱۶۹۰۰ هکتار با تولید ۲۰۰۰۰۰ تن از نظر سطح زیر کشت مقام نهم کشور

مهمترین طرحهای ملی و استانی باغبانی استان عبارتند از:

- ۱- طرح استانی اصلاح و نوسازی باغات استان شامل (طرح اصلاح باغات میوه موجود، اصلاح گل گیاهان زینتی و دارویی ، بهبود کیفیت محصولات صادراتی)
- ۲- طرح استانی ساماندهی گلخانه ها و احداث مجتمع های گلخانه ای
- ۳- طرح ملی اصلاح و توسعه باغات زیتون

مهمترین پروژه های باغبانی استان عبارتند از:

محصولات گلخانه ای

محصولات گلخانه ای استان در مجموع به دو بخش گلخانه های تولید گل و گیاهان زینتی و گلخانه های تولید سبزی و صیفی تقسیم می گردد که در حال حاضر مساحت گلخانه های گل و گیاهان زینتی ۵۴۲ هکتار ، مساحت گلخانه های سبزی و صیفی ۲۰۳ هکتار ، ۱۴ هکتار سایبان باغات و مجموع گلخانه های استان ۷۵۹ هکتار می باشد که آخرین وضعیت هر یک به شرح ذیل می باشد:

۱- گل و گیاه زینتی

سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی در استان ۱۱۵۰ هکتار است که از این سطح ۵۴۲ هکتار آن فضای گلخانه ای (گلخانه ای شیشه ای که ۱۵/۵ هکتار، گلخانه فلزی ۴۶۶ هکتار ، گلخانه چوبی ۶۰/۵ هکتار) و ۶۰۸ هکتار فضای آزاد می باشد در این رابطه ۱۴۸۰ بهره بردار وجود داشته و ۵۸۵۰ نفر مشغول فعالیت هستند و جایگاه استان در رابطه با بعضی از فعالیت های مورد نظر به شرح ذیل است :

- میزان تولید گل های شاخه بریده ۲۷۴ میلیون شاخه مقام دوم کشور (رز، گلاب، داودی، مریم، لیلیوم و...)
- میزان تولید گلهای گلدانی (آپارتمانی) و باغچه ای ۵۹ میلیون گلدان مقام سوم در کشور (فیکوس، دیفن باخیا، اگلونما، لیندا و...)
- میزان تولید گیاهان فصلی و نشائی ۱۵۶ میلیون بوته مقام اول در کشور (آهار ، اطلسی، بنفشه و...)
- میزان تولید درخت و درختچه های زینتی ۹۳ میلیون اصله مقام سوم در کشور (کاج، جونی پروس، اقاچیا ، چنار ، به ژاپنی و..)
- میزان تولید پیاز ۵۳ تن مقام سوم در کشور

۲- گلخانه های سبزی و صیفی:

سطح زیر کشت محصولات گلخانه ای سبزی و صیفی در استان در حال حاضر ۲۰۳ هکتار می باشد که تماماً گلخانه فلزی می باشند و در این گلخانه ها محصولات از قبیل : گوجه ، توت فرنگی ، خیار ، فلفل دلمه ای، بادمجان تولید که میزان آن ۵۹۰۰۰ تن در سال بوده و تعداد ۵۶۰ بهره بردار و تعداد ۲۴۰۰ نفر در این واحد ها مشغول به فعالیت می باشند.

۳- مجتمع های گلخانه ای

از توانایی های دیگر این استان در بخش تولید محصولات گلخانه ای وجود پنج مجتمع گلخانه ای در سطح استان می باشد که بشرح ذیل است

الف: مجتمع گلخانه ای امان آباد: سال اجرا: ۱۳۸۵ مساحت اراضی ۱۰۷ هکتار تعداد کل واحد ها ۱۱۸ واحد . میزان آب مصرفی ۳۰ لیتر بر ثانیه تعداد واحد به بهره برداری رسیده ۱۰۸ واحد میزان کل اشتغال مستقیم: ۴۷۲ نفر میزان هزینه کرد دولت: ۴۰ میلیارد ریال
ب: مجتمع گلخانه ای محلات: سال اجرا: ۱۳۸۱ مساحت اراضی ۹۴ هکتار تعداد کل واحد ها ۷۰ واحد . میزان آب مصرفی ۵۰ لیتر بر ثانیه تعداد واحد به بهره برداری رسیده ۷۰ واحد میزان کل اشتغال مستقیم: ۵۰۰ نفر میزان هزینه کرد دولت: ۶۵ میلیارد ریال
ج: مجتمع گلخانه ای خمین: سال اجرا: ۱۳۸۸ مساحت اراضی ۱۲۶ هکتار تعداد کل واحد ها ۱۰۴ واحد . میزان آب مصرفی ۴۰ لیتر بر ثانیه تعداد واحد به بهره برداری رسیده ۱۶ واحد میزان کل اشتغال مستقیم: ۶۲ نفر میزان هزینه کرد دولت: ۳۰ میلیارد ریال
د: فاز ۱ مجتمع گلخانه ای آوه: سال اجرا: ۱۳۸۷ مساحت اراضی ۹۳ هکتار تعداد کل واحد ها ۱۵۰ واحد . میزان آب مصرفی ۴۶ لیتر بر ثانیه تعداد واحد به بهره برداری رسیده ۸۵ واحد میزان کل اشتغال مستقیم: ۴۵۰ نفر
و: فاز ۲ مجتمع گلخانه ای آوه: سال اجرا: ۱۳۹۰ مساحت اراضی ۹۷ هکتار تعداد کل واحد ها ۱۴۰ واحد . میزان آب مصرفی ۴۰ لیتر بر ثانیه تعداد واحد به بهره برداری رسیده ۲۰ واحد میزان کل اشتغال مستقیم: ۶۴۰ نفر

قارچ های خوراکی :

در حال حاضر تعداد ۴۳ واحد تولید قارچ خوراکی دکمه ای و یک واحد تولید قارچ دارویی گانودرما با ظرفیت تولید ۴۲۵۰ تن در سال در شهرستانهای ساوه - تفرش ، آشتیان ، اراک و خنداب و.. مشغول فعالیت می باشند

طرح توسعه و اصلاح باغات انگور به روش داربستی:

سطح زیر کشت باغات داربستی در حال حاضر ۵۰ هکتار می باشد این طرح به منظور بهره برداری بهینه از آب و خاک و تغییر سیستم های پرورش باغات انگور از سنتی به مکانیزه از طریق پرداخت تسهیلات کم بهره و حمایتی از محل کمک های فنی و اعتباری و همچنین با ارائه مشاوره های فنی در سطح استان اجرا می گردد که در سال ۱۴۰۲ در مساحت ۵۷ هکتار از باغات انگور استان در حال اجراست . مبلغ تسهیلات دریافتی ۲۲۰ میلیارد ریال می باشد.

تولید نهال :

یکی از فعالیت های بخش باغبانی ترویج تولید نهال سالم و گواهی شده می باشد که در همین رابطه در حال حاضر تعداد ۱۶ نهالستان مجوز دار در استان وجود دارد که نهالستان میوه های سردسیری استان جزء بزرگترین نهالستانهای کشور میباشد و تماماً توانسته اند گواهی تولید نهال از موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال کشور را دریافت دارند و از لیبل جهت فروش نهال استفاده نمایند و حدود ۲۵۰۰۰۰۰ اصله نهال به بازار عرضه گردیده است.

بیمه محصولات :

بیمه محصولات باغی در استان شامل محصولات از قبیل بادام - گردو - انار - پسته - سیب درختی - هلو و شلیل - زرد آلو و.. میباشد که در سال ۱۴۰۱ سطحی معادل ۲۹۶۳ هکتار از باغات استان تحت پوشش بیمه قرار گرفته است

تولید محصولات ارگانیک:

در حال حاضر مساحت باغات ارگانیک استان مجموعاً ۵۷۰ هکتار بوده که از این سطح ۴۴۰ هکتار باغ پسته و ۱۳۰ هکتار باغ انار دارای گواهی ارگانیک می باشند.

تولید محصول در محیط های کنترل شده:

در خصوص کشت در محیط های کنترل شده در این استان یک واحد تولید محصولات گل و گیاهان زینتی و نهال از طریق تکنولوژی کشت بافت بامجوز موسسه ثبت و گواهی بذر و نهال در شهرستان محلات در حال بهره برداری می باشد که سالانه حدود ۳۰۰۰۰۰ اصله نهال کشت بافتی تولید می نماید. انواع محصولات کشت بافتی شامل گل های شاخه بریده ، نهال خرمای کشت بافتی، نهال آناناس کشت بافتی و ... تولید می کنند.

گیاهان دارویی:

در بخش گیاهان دارویی در حال حاضر این استان دارای ۱۸۰۳ هکتار گیاهان دارویی شامل نعناع فلفلی، اسطوخودوس، رزمای و... با تولید ۲۳۷۰ تن در سال می باشد.

زعفران

در بخش گیاهان دارویی در حال حاضر این استان دارای ۵۰۰ هکتار زعفران بوده که ۴۲۱ هکتار بارور و مابقی غیر بارور می باشند میزان تولید زعفران استان ۲۰۰۰ کیلوگرم بوده که متوسط عملکرد استان ۴/۷ کیلوگرم در هکتار می باشد

گل محمدی

سطح زیرکشت گل محمدی در حال حاضر ۱۴۲۷ هکتار بوده که ۱۳۰۰ هکتار بارور و مابقی غیر بارور می باشند میزان تولید گل تر محمدی استان ۳۰۰۰ تن بوده است.

تعاونیها :

در راستای اعمال سیاست دولت در خصوص واگذاری امور به بخش خصوصی به ویژه تعاونیها ، در بخش باغبانی در حال حاضر تعداد ۷ تعاونی تولید مشغول انجام وظیفه می باشند که این تعاونیها عبارتند از :

- ۱- شرکت تعاونی گل و گیاه محلات
- ۲- شرکت تعاونی گل و گیاه خمین
- ۳- شرکت تعاونی انار کاران ساوه
- ۴- شرکت تعاونی تولید هامون سبز زرندیه
- ۵- شرکت تعاونی طبیعت پروران آوه
- ۶- شرکت تعاونی تولید مجتمع گلخانه ای امان اباد
- ۷- شرکت تعاونی تولید ارغوان دهکده گل محلات

تهیه کننده : مدیریت امور باغبانی